

Lotyšská a estonská klasická literatura

Kurz podává přehled vývoje, klasického kánonu a výrazných tvůrčích osobností lotyšské a estonské literatury od vzniku prvních textů na lotyšském a estonském území ve 13. století do počátků moderní literatury na konci 19. století. V rámci konstituování novodobých literatur v průběhu 19. století je sledován vliv folkloru, německobaltské a ochranovské tradice, zároveň jsou uvedeny některé reflexe (transformace) těchto tradic ve 20. století. Pozornost je věnována též místní literatuře psané latinsky a německy, procesu ustalování jednotného spisovného jazyka a jeho ortografie a české recepci těchto literatur a kultur.

1. Společné rysy pobaltských kultur.
2. Latinské a německé písemnictví na lotyšském a estonském území.
3. První lotyšské a estonské knihy.
4. První pokusy o kodifikaci jazyka, počátky světské prózy a poezie.
5. Švédské vzdělávací reformy, překlady Bible.
6. Dějiny ochranovského hnutí v Livonsku.
7. Kulturní přínos ochranovského hnutí.
8. Osvícenství, kulturní aktivity německých pastorů a starolotyšů.
9. Mladolotyšské hnutí, počátky novodobé poezie a prózy.
10. Sbírání a studium lotyšského a estonského folkloru.
11. Umělé eposy, vlastenecký romantismus a sentimentalismus.
12. Vývoj realismu v lotyšské a estonské literatuře 19. století.

Povinná literatura:

a) odborná:

1. Švec, L. – Macura, V. - Štoll, P.: *Dějiny pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1996. Včetně kapitol o lotyšské a estonské kultuře.
2. Slabihoudová, N. – Vlčková, A. – Štoll, P.: *Slovník pobaltských spisovatelů*. Libri, Praha 2003. Úvody, příslušná hesla.
3. Parolek, R.: *Lotyšská literatura*. Bohemika, Praha 2000.
4. Slabihoudová, N.: *Stručný přehled estonské literatury*. Balt-East, Praha 2003.

b) beletrie (alespoň tři tituly lotyšské a tři estonské):

1. *V kruhu krásy*. Malá antologie z lotyšské a litevské lidové poezie. Bohemika, Praha 1998.
2. *Les duší*. Antologie lotyšské poezie 19. a 20. století. Bohemika, Praha 2001.
3. Pumpurs, A.: *Láčplēsis* (Parolek, R.: *Souboj nad propastí*). Albatros, Praha 1987.
4. Blaumanis, R.: *Smrt na kře a jiné povídky*. Svět sovětů, Praha 1959.
5. Rainis, J.: *Daleké ozvěny*. Praha, Mladá fronta, 1982.
6. Skalbe, K.: *Jak jsem plul ke Královně Severu*. Svoboda, Praha 1983.
7. Virza, E.: *U Straumēnū*. Kronika lotyšského statku. Literární a umělecký klub, Praha 1939.
8. Bels, A.: *Nespavost*. Lubor Kasal, Praha 2006.
9. Kreutzwald, F. R.: *Báchorčky ze země tisíce ostrovů*. Balt-East, Praha 2000.
10. Kreutzwald, F. R.: *Syn Kalevūv*. Praha 1959.
11. *Zvony v jezerech*. Deset estonských básníků. Čs. spisovatel, Praha 1977.
12. Gailīt, A.: *Drsné moře*. Práce, Praha 1989.
13. Tamsaare, A. H.: *Indrek mezi vzbouřenci*. Svoboda 1981. případně celá pentalogie *Pravda a spravedlnost*.
14. Kross, J. *Blázen jeho veličenstva*. Lidové noviny, Praha 1985.

Doporučená literatura:

1. Zubatý, J.: *O alliteraci v písních lotyšských a litevských*. Praha, Věstník král. české společnosti nauk, 1894.
2. Řeháček, L.: *Vztah F.L. Čelakovského k folkloru, jazykům a literaturám baltických národů*. In: *Práce z dějin slavistiky XI*, Karlova Univerzita, Praha 1988.
3. Běřáková, M. E. - Blažek, V.: *Encyklopedie baltické mytologie*. Libri, Praha 2012.
4. Parolek, R.: *Srovnávací dějiny baltických literatur*. Univerzita Karlova, Praha 1978.
5. Štoll, P.: *Pět staletí lotyšsko-českých literárních vztahů*. Lotyšská národní knihovna, Riga 2006.
6. Štoll, P.: *Lotyšská kultura a Jednota bratrská*. Karolinum, Praha 2013.
7. Toman, M., Ungrád, J.: *Dobytí ostrova Saaremaa*. Baronet, Praha 2007.
8. *Latviešu literatūras vēsture I*. Zinātne, Rīga 1998.
9. *Ideju vēsture Latvijā*. Zvaigzne ABC, Rīga 1995.
10. *Latvijas kultūras vēsture*. Zvaigzne ABC, Rīga 2003.
11. *Latviešu rakstniecība biogrāfijās*. Zinātne, Rīga 1992.
12. Nirk, E.: *Estonian Literature*. Eesti raamat, Tallinn 1970.
13. Kronberg, J.: *A Short History of Estonian Literature*. <http://www.estlit.ee/>
14. Macura, V.: *A. H. Tamsaare aneb Cesta za epepejí*. Nová Baltika, Praha 1999.

Podmínky atestace:

1. Účast na přednáškách a závěrečný test. Po dohodě s vyučujícím lze ze závažných důvodů (zejména zahraniční stáž) účast na přednáškách nahradit písemnou prací (souvislý, redigovaný text) srovnávající hlavní vývojové etapy lotyšské a estonské literatury od počátků do konce 19. století v rozsahu 12 NS. Závěrečný test je ovšem rovněž nutný.
2. Dvě písemné práce z četby (souvislý, redigovaný text), jedna z lotyšské a jedna z estonské literatury, z každé nejméně 3 knihy a o každé z nich nejméně 2 stránkový záznam (celkem tedy cca 12 stran) orientačně s tímto obsahem:
 - a) zasazení přečteného literárního díla a jeho autora do kontextu národní, příp. i světové literatury
 - b) charakteristika tvůrčí osobnosti autora a jeho tvorby, zařazení přečteného díla do jejího kontextu
 - c) základní literární charakteristika díla: jeho žánr, příp. příslušnost k literárnímu směru, textová rovina (jazyk, styl), strukturní výstavba (kompozice)
 - d) tematická rovina: co vypovídá o příslušné době a člověku v ní.